

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки та менеджменту
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕТИКА НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Освітній рівень	Третій (доктор філософії)	
Програма навчання	Вибіркова	
Галузь знань	05	Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	051	Економіка
Освітня програма	Економіка	
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС (90 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції (16 акад. години), практичні заняття (16 акад. години)	
Форма контролю	екзамен	

Викладач: Єгоричева С.Б., професор кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування, д.е.н., професор (близько 100 статей у наукових фахових і зарубіжних виданнях, 4 статті у НМБ Scopus, 3 статті у НМБ Web of Science, 3 навч. посібн., 14 монографій (одноосібно та у співавторстві), 7 свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір, підготовлено: 3 к.е.н.).

Мета навчальної дисципліни: дисципліна «Етика наукової діяльності» є дисципліною циклу загальної підготовки, метою якої є формування у здобувачів теоретичних знань щодо основних етичних проблем, пов'язаних з науковою діяльністю, та практичних навичок науково-дослідницької етики, що у подальшому дозволить застосовувати отримані знання при підготовці дисертацій, у навчальному процесі, у професійній діяльності у сфері науки.

Знання та навички, надбані здобувачем при вивченні даної дисципліни, дозволяють сформуванню у майбутніх фахівців такі ключові компетентності як:

ЗК 1. Здатність до застосування загальних (аналізу, синтезу, абстрагування, узагальнення, індукції, дедукції, моделювання та ін.) та спеціальних (пов'язаних з особливостями об'єкту дослідження) методів дослідження; формувати на цій основі системний науковий світогляд, морально-етичні цінності, громадянську позиції, професійну та академічну етику, загальний культурний кругозір.

ЗК 7. Здатність здійснювати наукову та педагогічну діяльність (навчання, виховання, розвиток і професійну підготовку здобувачів) на основі етичних норм з дотриманням ключових засад професійної етики, системи морально-культурних цінностей.

ЗК 8. Здатність до педагогічної діяльності із дотриманням академічної та професійної доброчесності.

СК 2. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та іноземними мовами, глибоке розуміння наукових текстів з економіки іноземною мовою.

СК 4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти та у реальному секторі економіки з дотриманням ключових засад професійної етики, системи морально-культурних цінностей.

СК 8. Здатність дотримуватись етики наукових досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

Програмні результати навчання

ПРН 2. Здатність ефективно організовувати науково-дослідну діяльність; розробляти план проведення науково-дослідних робіт; генерувати власні наукові ідеї; зрозуміло, наглядно та переконливо описувати результати наукової роботи, успішно захищати одержані результати на основі індивідуальних досліджень; використовувати та визнавати результати інших членів наукової групи з дотриманням норм професійної та академічної доброчесності.

ПРН 3. Здатність застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та доброчесності та правових засад організації освітньої та наукової діяльності.

ПРН 6. Набути універсальних навичок дослідника:

- усної і письмової презентації результатів власних досліджень українською та іноземною мовами;

- застосування сучасних інформаційних технологій у науковій та освітній діяльності; використання інформаційних та комунікативних технологій при спілкуванні, обміні інформацією, зборі, аналізі, обробці, інтерпретації джерел;

- організації та проведення навчальних занять, розроблення авторських навчальних курсів та їх презентації;

- підготовки результатів наукових досліджень та їх публікації у фахових вітчизняних та закордонних рецензованих національних або міжнародних виданнях, оприлюднення іноземними мовами результатів дослідження на наукових конференціях.

ПРН 12. Вміти обґрунтовувати інноваційні комплексні проекти, демонструвати лідерство та автономність під час їх реалізації; застосовувати форми проєктного управління в організації наукових досліджень, захисту та впровадження результатів наукових досліджень з урахуванням норм академічної етики, реєстрації прав інтелектуальної власності.

ПРН 17. Здатність розвивати евристичний потенціал сучасних економічних теорій для аналізу закономірностей рівноважного функціонування та сталого розвитку економічних систем. Критично осмислювати підходи різних наукових шкіл до подолання кризових явищ в національній економіці.

Завдання навчальної дисципліни:

- забезпечення програмних компетентностей, зокрема:

- здатності до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, системного наукового світогляду, морально-етичних цінностей, громадянської позиції, професійної та академічної етики, загального культурного кругозору;

- здатності здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти та у реальному секторі економіки з дотриманням ключових засад професійної етики, системи морально-культурних цінностей;

- здатності дотримуватись етики наукових досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

Передумови для вивчення дисципліни. Навчальна дисципліна «Етика наукової діяльності» базується на знаннях, отриманих при вивченні таких дисциплін, як «Філософія та наукове мислення», «Сучасні освітні технології у вищій школі», «Сучасні інформаційні технології в науковій діяльності», «Методологія та організація наукових досліджень».

У результаті вивчення навчальної дисципліни

здобувач повинен знати:

- коло основних проблем, що складають предмет етики наукових досліджень;
- понятійно-категоріальний апарат етики наукових досліджень;
- базові підходи до розв'язання проблем етики наукових досліджень;
- основні міжнародні та нормативні документи, що регламентують поведінку особи, що займається науковою діяльністю;
- аспекти проблеми соціально-етичної відповідальності науковця;
- основні етичні норми наукового товариства;

–види відповідальності за порушення вимог етики наукової діяльності;

–норми наукового етикету;

здобувач повинен вміти:

–застосовувати основні поняття етики науки у практиці наукових досліджень;

–визначати коло етичних проблем, що виникають при взаємодії дослідників у процесі наукової діяльності, та формулювати рекомендації для їхнього розв'язання;

–демонструвати теоретичні знання та практичне володіння нормами професійної етики наукового працівника;

–виявляти різні види плагіату у наукових роботах;

–орієнтуватися у моральних колізіях сучасної науки, включаючи специфіку проблем окремих наук.

Критерії оцінювання результатів навчання. Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90-100	А	Відмінно	Студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції студента в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін.	Високий , що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.
82-89	В	Добре	Студент демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	Достатній , що забезпечує студенту самостійне вирішення основних практичних задач.
74-81	С	Добре	Студент в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають	Достатній , конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
			ускладнення.	
64-73	D	Задовільно	Студент засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	Середній , що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.
60-63	E	Достатньо	Студент має певні знання матеріалу, передбаченого робочою програмою, володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використання м основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній , що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання екзамену/ заліку	Студент може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни студент виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у студента відсутні.	Низький , не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Студент повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Студент не допущений до здачі екзамену/заліку.	Незадовільний , студент не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

Засоби діагностики результатів навчання. Засобами оцінювання та методами

демонстрування результатів навчання будуть: виконання тестових завдань, презентація результатів виконаних практичних завдань, захист рефератів, екзамен.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						заочна форма				
	усього	у тому числі					усього	у тому числі			
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Змістовий модуль 1. Загальні засади етики наукової діяльності											
Тема 1. Етика як наука. Основні етичні категорії та поняття	11	2	2			7					
Тема 2. Етика наукової діяльності як розділ професійної етики	11	2	2			7					
Тема 3. Регламентування етики наукової діяльності	11	2	2			7					
Тема 4. Етичні обмеження наукових досліджень	11	2	2			7					
Разом за змістовим модулем 1	44	8	8			28					
Змістовий модуль 2. Прикладні проблеми етики наукової діяльності											
Тема 5. Етичні проблеми окремих стадій наукової діяльності	12	2	2			8					
Тема 6. Проблема авторства і першості у науковій діяльності	11	2	2			7					
Тема 7. Поняття та види плагіату у наукових дослідженнях. Авторське право	12	2	2			8					
Тема 8. Науковий етикет	11	2	2			7					
Разом за змістовим модулем 2	46	8	8			30					
Усього годин	90	16	16			58					

Методи контролю

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються таким чином:

- робота на практичних заняттях (а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять) – до 50 балів.

Присутність на лекціях і практичних заняттях не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності здобувача на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Здобувач, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 30 балів), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль. Підсумковим контролем є екзамен. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу у Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій навчальної дисципліни «Етика наукової діяльності» для здобувачів

денної та заочної форми навчання спеціальності 051 «Економіка».

2. Пакет тестів для модульного контролю з дисципліни «Етика наукової діяльності» для здобувачів денної та заочної форми навчання спеціальності 051 «Економіка».

3. Дистанційний курс «Етика наукової діяльності» на платформі Moodle.

Рекомендована література

Базова

1. Баранова Н. М. Етика : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2015. 323 с.

2. Етика (загальна і професійна) : навч. посіб. / [Т. В. Кондратюк-Антонова та ін.]. Київ : Талком, 2018. 203 с.

3. Етика науки: виклики сучасності : монографія / [М. М. Кисельов та ін.]. Ніжин : Лисенко М. М. [вид.], 2014. 246 с.

4. Етика наукових досліджень : [посібник] / [Москаленко В. Ф. та ін.] ; за ред. акад. НАМН України, проф. В. Ф. Москаленка. Вінниця : Нова Книга, 2011. 165 с.

Допоміжна

1. Гаруст Ю. В., Павленко Б.О. Академічна доброчесність - шлях до захисту інтелектуальної власності українських науковців. Правові горизонти. 2017. Вип. 4. С. 88-95.

2. Гончаренко С. Етика науки і етичний кодекс ученого. Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. 2011. Вип. 2. С. 3-12.

3. Зуб В. М., Дем'яненко М.М. Плагіат: його різновиди та заходи протидії. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2014. № 4. С. 86-90.

4. Кодекс академічної доброчесності молодого вченого. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2017. № 1. С. 357-360.

5. Колесніков А. Академічна доброчесність в українському освітньо-науковому просторі: проблеми та соціальні загрози. Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України. 2019. Вип. 24. С. 122-128.

6. Лозова В. І. Етика науковця. Педагогіка та психологія. 2011. Вип. 40(2). С. 47-51.

7. Мирутенко Л. Етика наукового пізнання і феномен етосу науки. Науковий вісник Чернівецького університету. Філософія. 2012. Вип. 602-603. С. 207-213.

8. Опришко Т. С. Етика наукових публікацій. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2017. № 3. С. 50-57.

9. Семенюк К. Порушення у сфері авторського права: некоректне цитування та плагіат. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2018. № 6. С. 5-19.

10. Чуканова С. Дотримання норм академічної доброчесності у процесі управління дослідницькими даними: зарубіжна практика. Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. 2018. Вип. 2. С. 52-63.